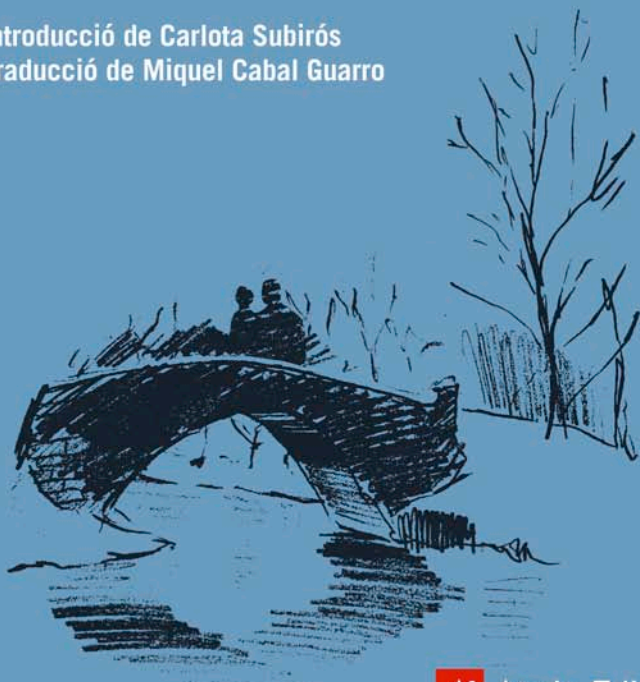

Fiódor Dostoievski

LES NITS BLANQUES

Introducció de Carlota Subirós
Traducció de Miquel Cabal Guarro

 Angle Editorial

LES NITS BLANQUES

EL FAR
27

Aquesta obra ha estat editada amb el suport de:

Títol original:
Bélie notxi (1848)

© Miquel Cabal Guarro, per la traducció
© Carlota Subirós, per l'epíleg

© Grop, per la imatge de portada

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
Muntaner, 200, àtic 8a
08036 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Primera edició: setembre de 2015
ISBN: 978-84-16139-66-8
DL B 22458-2015
Imprès a Romanyà Valls, SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

Fiódor Dostoievski

LES NITS BLANQUES

NOVEL·LA SENTIMENTAL
(a partir dels records d'un somiador)

Traducció de Miquel Cabal Guarro
Epíleg de Carlota Subirós

 Angle Editorial

Taula

LES NITS BLANQUES

- 9 PRIMERA NIT
29 SEGONA NIT
69 TERCERA NIT
81 QUARTA NIT
97 EL MATÍ

Epíleg

- 103 FEBRE I CANDOR,
per Carlota Subirós

*...Potser va ser creat precisament
per viure en companyia del teu cor
encara que només fos un moment?*

IVAN TURGUÉNEV

Primera nit

Feia una nit meravellosa, d'aquelles que potser només es donen quan som joves, estimat lector. El cel era tan estrellat, estava tan il·luminat que, en veure'l, no quedava més remei que preguntar-se: com pot ser que sota un cel com aquest pugui viure-hi gent capritxosa i enrabiada per tota mena de coses? Això també és una pregunta de joves, estimat lector, molt de joves... Déu vulgui que la vostra ànima se la faci sovint! En parlar de persones capritxoses i enrabiades per raons diverses, no he pogut evitar recordar la bona conducta que vaig tenir tot aquell dia. Des de bon matí que em turmentava una angoixa estranya: de cop i volta em va fer l'efecte que em quedava sol, que tothom m'abandonava, que tothom em defugia. Aquí, és clar, qualsevol té el dret de preguntar: qui és *tothom*? Perquè ja fa gairebé vuit anys que visc a Petersburg i amb prou feines

he estat capaç de fer cap coneixença. Però quina falta em fan les coneixences? Sense tenir-ne, ja conec tot Petersburg; és per això que em va semblar que tothom m'abandonava quan la ciutat sencera es va posar en marxa i se'n va anar a la datxa. Vaig tenir por de quedar-me tot sol i em vaig passar tres dies vagant per la ciutat, pres d'una angoixa profunda, sense acabar d'entendre què em passava. Tant si anava a l'avinguda Nevski o al jardí, com si em passejava per la vora del riu, no veia ni una sola cara de les que estava acostumat a trobar-me durant l'any en aquells llocs i a hores determinades. Aquella gent no em coneix, és clar, però jo a ells sí. Els conec de prop. Gairebé n'he memoritzat les fesomies, em fa content veure'ls alegres, i pateixo quan estan amoïnats. De poc que no vaig fer amistat amb un vellet que em trobo cada dia de la vida, a la mateixa hora, al canal Fontanka. Té una fesomia greu, consirosa; sempre rondina per sota el nas i no para de brandar el braç esquerre; a la mà dreta hi duu un bastó llarg i nuós amb el pom daurat. Ell també s'ha fixat en mi i em professa certa simpatia. Estic convençut que s'amoïna quan no passo a l'hora pel lloc de sempre del canal Fontanka. És per això que de vegades estem a punt de saludar-nos, sobretot si tots dos estem de bon

humor. No fa gaire ens vam trobar després de no veure'ns durant dos dies, i ja teníem la mà al barret quan, per sort, ens en vam adonar, vam abaixar la mà i vam passar l'un pel costat de l'altre amb aire amable. Els edificis també em són coneguts. Quan camino pel carrer, tinc la sensació que em surten a l'encontre, que em miren amb les finestres ben obertes i que gairebé em diuen: «Hola, com es troba? Jo em trobo bé, gràcies a Déu, pel maig m'afegiran un pis». O bé: «Com es troba? A mi demà em comencen les obres». O bé: «De poc que no se m'ha calat foc, m'he ben espantat», etc. En tinc uns quants de preferits, són amics íntims. Un d'aquests té la intenció de posar-se en tractament amb un arquitecte aquest estiu. Hi passaré cada dia sens falta, no fos cas que el curessin de qualsevol manera. Que Déu el guardi! Ara, que mai no oblidaré la història d'un edifici preciós de color rosa pàl·lid. Era una caseta de pedra tan encisadora, em mirava amb tanta afabilitat, observava amb tant orgull els seus veïns desgavellats, que el cor se m'omplia de joia quan hi passava pel costat. De cop i volta, la setmana passada, anava pel carrer i, en mirar el meu amic, vaig sentir un crit de lament: «Que em pinten de groc!». Malvats! Bàrbars! No van tenir pietat de res: ni de les columnes ni de les cornises,

el meu amic va quedar groc com un canari. Per culpa d'aquest episodi, de poc que no em vessa la fel. Encara ara no m'he vist amb cor de passar a veure el meu pobre amic malmès, pintat amb el color del Celeste Imperi.

Així, doncs, ja pot entendre com conec tot Petersburg, estimat lector.

Ja he dit que vaig trigar tres dies a esbrinar la causa del neguit que em turmentava. No estava bé al carrer (aquest no hi és, l'altre tampoc, on es deu haver ficat el de més enllà?), però és que a casa també perdia el cap. M'hi vaig barallar un parell de nits: què em faltava en aquest raconet meu? Per què em resultava tan incòmode? Vaig observar amb perplexitat les parets verdes renegrides i el sostre cobert de les teranyines que la Matriona criava amb gran èxit, vaig examinar tots els mobles, vaig remirar cada cadira per si hi trobava la meva desgràcia (perquè en tinc prou que una cadira estigui posada diferent del dia abans per perdre el cap), vaig mirar per la finestra, però tot va ser en va... no em vaig trobar ni una mica millor! Fins i tot se'm va acudir de fer venir la Matriona i deixar-li anar un sermó paternal per les teranyines i la deixadesa general. Però ella es va limitar a mirar-me amb aire de sorpresa i va marxar sense ni contestar,

de manera que les teranyines encara ara continuen tranquil·lament al mateix lloc. Per fi, aquest matí he esbrinat què passava. Ep! Tothom fot el camp a la datxa! Demano perdó per l'expressió grollera, però és que no estic gaire per estils elevats, ara mateix... Perquè absolutament tot el que hi havia a Petersburg o bé marxava a la datxa o bé ja hi era. Perquè tot ciutadà respectable i d'aspecte digne que llogava un cotxe es convertia, al mateix moment i davant dels meus ulls, en un honrat pare de família que, després d'enllestir les ocupacions quotidianes, es dirigia sense equipatge al si familiar, a la datxa. Perquè tot vianant prenia ara un aspecte ben especial i semblava que volgués dir a tothom que passava: «Senyors, nosaltres només estem de pas, diguem-ne, d'aquí a un parell d'hores marxarem a la datxa». Si s'obria una finestra on abans havien repicat uns ditets fins i blancs com el sucre i hi treia el caparró una noia bonica que cridava un venedor de flors, m'imaginava que aquell pom no el compraven per gaudir de la primavera i de les flors en un pis resclosit de ciutat, sinó perquè havien de marxar tots de seguida cap a la datxa i s'hi volien endur les flors. A més a més, havia fet uns progressos tan grans en el meu estil nou i especial de descobertes, que a simple vista podia determinar sense

equivocar-me quina mena de datxa tenia cadascú. Els habitants de les illes de Kàmenni i Aptékarski i de la carretera de Peterhof es caracteritzaven per unes maneres estudiadament elegants, una indumentària estival gomosa i uns carruatges preciosos, amb els quals venien a la ciutat. Els que s'estaven a Pàrgolovo i més enllà *infontien* seny i dignitat a primera vista. Els estiuejants de l'illa de Krestovski es distingien per un aspecte invariablement alegre. De vegades em topava amb una llarga processó de carreters, que caminaven mandrosos amb les regnes a la mà al costat dels carros plens fins dalt, amb muntanyes de mobles, taules, cadires, divans turcs i no turcs i tota mena de fòtils de casa i, al capdamunt de tot, al cim de la càrrega, sovint hi seia una cuinera escardalenca que protegia els béns dels senyors com si fossin la nineta dels seus ulls. O bé observava les barques carregadíssimes d'estris domèstics que lliscaven pel Nevà i pel canal Fontanka cap al riu Txórnaia o fins a les illes: els carros i les barques es multiplicaven per deu i per cent davant dels meus ulls. Feia la impressió que tot s'havia posat en marxa i se n'anava, que caravanes senceres ho traslladaven tot a la datxa. Feia l'efecte que tot Petersburg amenaçava d'esdevenir un desert, fins al punt que em vaig sentir avergonyit, ofès i afligit:

no tenia lloc on anar ni cap motiu per marxar a una datxa. Estava disposat a marxar amb qualsevol carro, amb qualsevol ciutadà d'aspecte respectable que hagués llogat un cotxe. Però no n'hi havia cap que m'hagués convidat, ni un de sol. Ben bé com si s'haguessin oblidat de mi, com si al cap i a la fi els fos un estrany. Vaig caminar molt i molta estona, vaig arribar a oblidar on era, com tinc costum de fer, fins que de cop i volta vaig tornar en mi a la porta de la ciutat. En un batre d'ulls em vaig posar content, vaig passar la barrera i vaig travessar prats i sembrats sense fer cas del cansament: només sentia amb tot el cos que la meva ànima s'havia tret un pes de sobre. Els que passaven em miraven d'una manera tan afable, que ens faltava poc per saludar-nos. Per alguna raó, tots estaven molt contents, i tots sense excepció fumaven cigars. I jo estava content com mai abans no ho havia estat. Era ben bé com si m'hagués despertat a Itàlia: la natura m'havia provocat una impressió molt forta, a mi, que era un home de ciutat mig malalt, que gairebé m'havia ofegat entre les parets urbanes.

La nostra natura petersburguesa té alguna cosa inefablement commovedora quan, en arribar la primavera, desferma de cop tota la puixança, totes les forces que el cel li ha conferit, i queda coberta

de brots, empolainada, bigarrada de flors... Sense voler, em fa pensar en la noia escanyolida i malaltissa que de vegades et mires amb llàstima i altres vegades amb un amor compassiu, i en qui a cops ni tan sols pares atenció, però que de sobte, en un instant, esdevé per atzar una bellesa inefable i prodigiosa i és llavors quan, atribolat i extasiat, et demanes: quina força ha fet brillar un foc com aquest en uns ulls tristos i consirosos? Què ha omplert de sang aquestes galtes pàl·lides i esprimatxades? Què ha amarat de passió aquestes faccions tan tendres? Què fa que el pit li panteixi d'aquesta manera? Què ha estat el que ha fet brollar sobtadament la força, la vida i la bellesa a la cara d'aquesta pobra noia i ha fet que li resplendeixi amb un somriure com aquest, ha fet que li revifi amb un riure refulgent i titil·lant? Mires al voltant, busques algú, proves d'entendre-ho... Però passa el moment i potser l'endemà ja et tornes a trobar la mateixa mirada consirosa i distreta, la mateixa cara pàl·lida, la mateixa humilitat i la tímidesa de moviments d'abans, i fins i tot penediment i traces d'una malenconia aclaparadora i d'un cert despit per l'instant d'exaltació... I et sap greu que la bellesa fugissera s'hagi pansit tan irremeiablement, que hagi lluït davant teu d'una manera tan enganyosa i vana; et sap

greu no haver tingut temps ni tan sols d'enamorar-te'n...

De totes maneres, la meva nit va ser millor que el dia! Vet aquí com va anar.

Vaig tornar molt tard a la ciutat, ja eren les deu tocades quan m'acostava a casa. Feia camí per la riba del canal, per on a aquestes hores no hi ha ni una ànima. La veritat és que visc en un barri que queda apartat. Caminava tot cantant, perquè quan sóc feliç sempre cantussejo alguna cosa, com qual-sevol home feliç que no té amics ni bons coneguts i que en un moment d'alegria no té ningú amb qui compartir-la. De sobte em va passar una aventura d'allò més inesperada.

A una banda hi havia una dona repenjada a la barana del canal. Amb els colzes clavats a la reixa, es mirava l'aigua tèrbola amb molta atenció. Portava un barret groc preciós i una mantellina negra ben coqueta. «És una noia, i segur que és morena», vaig pensar. No semblava que sentís els meus passos i ni es va immutar quan li vaig passar pel costat, contenint la respiració i amb el cor que em batejava amb força. «Que estrany! Deu estar ben abstreta rumiant alguna cosa», vaig pensar, i de cop em vaig quedar plantat on era. Vaig sentir un sanglot ofegat. I tant! No m'equivocava: la noia plorava, i al

cap d'un moment el somiqueig es va repetir. Déu meu! Se'm va encongir el cor. Per molt tímid que sigui amb les dones, en un moment com aquell... Em vaig girar, me li vaig acostar i de seguida hauria deixat anar «Senyoreta!», si no fos perquè sabia que aquesta exclamació s'havia pronunciat milers de vegades a totes les novel·les russes de l'alta societat. Això va ser l'única cosa que em va aturar. Però mentre mirava de trobar una altra paraula, la noia va tornar en si, va mirar al seu voltant, va prendre consciència, va acotar el cap, em va passar pel costat i va esmunyir-se per la vora del canal. Vaig seguir-la al mateix moment, però se'n va adonar, va deixar la vora del canal, va travessar el carrer i va enfilar per la vorera. No vaig gosar travessar. El cor em fremia, com a un ocell capturat. Llavors un fet va venir a ajudar-me.

A la banda de la vorera, no gaire enllà de la meva desconeguda, hi va aparèixer un home amb frac, de bona edat, però no es pot dir que de bon caminar. Feia tentines i es recolzava amb compte a la paret. La noia avançava com una fletxa, apressada i tímida, tal com acostumen a caminar les noies quan no volen que ningú se'ls ofereixi a acompanyar-les de nit, de camí cap a casa, i és evident que l'home que trontollava no li hauria anat mai al darrere si el

meu destí no li hagués suggerit de buscar mitjans artificiosos. De sobte, sense badar boca, l'home va arrencar a córrer i es va posar a perseguir la meva desconeguda. Ella anava com el vent, però l'home que es bressava ja l'atrapava, ja l'havia atrapada, la noia va xisclar i jo... dono gràcies al destí pel magnífic bastó nuós que en aquesta ocasió duia a la mà dreta. En un batre d'ulls em vaig plantar a l'altra vorera, en un batre d'ulls el senyor importú va entendre què passava, va prendre en consideració aquella raó irrefutable, va callar i es va allunyar, i fins que no va ser molt lluny no va posar-se a protestar contra mi en termes bastant enèrgics. Però les seves paraules amb prou feines ens arribaven.

—Doni'm la mà —vaig dir a la meva desconeguda—, així no gosarà tornar a acostar-se'ns.

Sense dir res, em va donar la mà, que encara li tremolava de nervis i de por. Oh, senyor importú, com et vaig arribar a beneir en aquell instant! Vaig mirar-la fugaçment: era morena i preciosa, ho havia encertat; a les pestanyes negres encara li brillaven les llagrimetes de la por que acabava de passar o potser de la tristor d'abans, no ho sé. Però als llavis ja li resplendia un somriure. També em va mirar de reüll, es va posar lleugerament vermella i va acotar el cap.